

Et temanummer om coronapandemien

Coronapandemien er her stadig. Tæt på dette temanummers deadline begyndte myndighederne at tilbyde endnu en runde vacciner til alle borgere over 50 år. Men fortællingen om coronapandemien er alligevel anderledes end sidste efterår. Som en journalist på Danmarks Radio spurgte en ældre borger, som ville tage imod vaccinen igen: Gør du det, fordi du er bange for virussen, eller fordi du vil undgå at blive socialt isoleret? Siden pandemiens begyndelse har forskningen spurgt ind til det samme: Hvilke helbredsmæssige og hvilke sociale/mentale konsekvenser har coronapandemien haft?

Vi begynder med helbredet i Rune Lindahl-Jacobsen og Bernard Jeunes undersøgelse af sammenhængene mellem alder og negative helbredskonsekvenser (herunder dødelighed) ved corona-smitte. Artiklen bruger data fra hele Europa og viser bl.a., at ens helbredstilstand, før man bliver smittet, har større betydning for risikoen for indlæggelse og død, end alderen i sig selv. Signe Yndigegn formidler derefter historier fra ældre alene-boende personers hverdag, som viser nogle af de måder, pandemien er blevet håndteret på - herunder med forsigtighed, kreativitet og prioritering af socialt samvær.

Også Catharina Thiel Sandholdt, Mette Jeppesen og Rikke Lunds artikel bringer os indenfor hos borgerne i deres arbejde med inddragende sundhedskommunikation for og med ældre borgere med minoritetsbaggrund. Ligesom i Yndigegns artikel ser vi, hvorfor dette giver mening, også i et sundhedsperspektiv. I samme ånd inviterer Medicinsk Museion i København os indenfor til udstillingen *Corona bliver også historie en dag*, som kort bliver præsenteret i dette nummer. Hverdagslivet er igen i fokus i Louise Scheel Thomasens undersøgelse af, hvordan ældre borgere har forsøgt at opretholde sociale relationer og en meningsfuld hverdag under pandemiens første nedlukninger: Hvad gør man egentlig, når hverdagslivets selvfulgthed brydes af afstandskrav og selvisolering?

Der er ofte en forventning om, at ældre borgere har haft det psykisk værre end andre under nedlukningerne. En undersøgelse af Christian Wester m.fl. viser dog et komplekst billede af pandemiens påvirkninger af ældre europæeres mentale helbred. Det er nok gået bedre end forventet, men særligt ensomhed er et opmærksomhedspunkt. Mentalt helbred er ligeledes fokus i Alina Kahn og Amy Clotworthys undersøgelse af, hvordan det har været at leve med kronisk sygdom under nedlukningerne. Her fylder helbredsbekymringer og risikofortællinger meget, mens mere specifik sundhedskommunikation har været savnet.

En væsentlig ting at holde sig for øje i ovenstående artikler er, hvornår deres undersøgelser er foretaget. Sidstnævnte artikels interviews blev foretaget under pandemiens første bølge i foråret 2020, da restriktionerne ikke mindst for ældre borgere var skrappe, mens Wester m.fl.'s interviews foregik om sommeren samme år, hvor restriktionerne var blevet kendeligt lempet. Og i Yndigegns og Thomasens artikler blev interviewene foretaget under anden bølge i overgangen fra 2020 til 2021, hvor pandemien var på sit højeste med flest smittede og flest corona-relaterede dødsfald, men med mindre strikse restriktioner for ældre borgere, som nu blev vaccineret.

Coronapandemien har gjort, at vi har skulle forholde os til en ny virkelighed, hvor smitterisici, samfundsændringer og sundhedsinformation - eller mangel på samme - har haft stor indvirkning på vores hverdag, sociale liv og helbredssituation. Gerontologiens forskning og praksisser må nu tage højde for denne virkelighed. Det er derfor redaktørernes håb, at dette nummers lille samling af erfaringer fra de første år med pandemien kan hjælpe os alle med at kvalificere de måder, vi håndterer den fortsatte pandemi - og de kommende.

God læselyst!

Morten H. B. Bjørner og Bernard Jeune